

Prije dvije-tri godine poslali smo samoborskim školama poziv za suradnju s nastavnicima pojedinih predmeta, ali odgovor nismo dobili. Samo jedan srednjoškolski profesor geografije redovito drži, nakon našeg vođenja, predavanja svojim učenicima u geološkoj zbirci.

Tiskani materijal

Ne postoji katalog stalnog postava, već informativni prospekt općeg karaktera, koji nije prilagođen dobnim i obrazovnim skupinama korisnika.

Animacija korisnika

Animaciju provodimo putem plakata, pozivnica i kataloga. Pozivnice šalje-mo i školama te pojedinim nastavnicima, a kataloge uglavnom dijelimo svim zainteresiranim pojedincima (vrlo mali broj prodamo). Obično je svaka izložba popraćena prikazom – rjeđe autora, češće novinara – u »Samoborskim novinama«. Imamo dosta veliki posjet, najviše škola (i samoborskih i zagrebačkih), a i drugih – u posljednje vrijeme, vjerojatno zbog ekonomske krize, Samobor je, poradi svoje blizine, postao privlačniji za školske ekskurzije. Animacija korisnika se vrši i koncertom u jednoj našoj dvorani. Obično jednom mjesečno, održava se koncert mladih umjetnika koji se natječu za »Vjesnikovu« Nagradu muzičke kritike »Darko Lukić«. Posjetiocima šalje-mo pozivnice, a ulaz je besplatan. Dva puta smo imali Fašnički muzejski bal, a jedne godine smo našoj publici organizirali posjet velikim izložbama u Zagrebu.

ABSTRACT

Educational activities in the Samobor Museum

Lela Roćenović

The Samobor Museum has a permanent display with geological, archaeological, historical, cultural ethnological and sports collections in the main building, and an exhibition in the Memorial House of the Seven Secretaries of the League of Young Communists. Part of the display is adapted to educational purposes, with topics such as »The geological past of Samobor«, »The nineteenth century in Samobor«, »Glass production in Samobor«, »Traditional village life« etc. The role of the curator is very important because a concept of the exhibition is based on his interpretation. He also makes additions to the exhibition from the collection when needed. The most frequent type of work with visitors are guided tours of the display, which the curator endeavours to adapt to the age level. Among the museum public there is a great number of visitors coming for picnics and excursions, since Samobor is a popular tourist centre.

Detalj iz stalnog postava Prirodonoaučnog muzeja Makedonije u Skopju

Izložbe i obrazovno-pedagoški rad u Prirodonoaučnom muzeju Makedonije u Skopju

Emilija Stojkowska
Prirodonoaučen muzej Makedonije,
Skopje

Primljeno: 10. 12. 1987.

Stalne izložbe Prirodonoaučnog muzeja Makedonije kompleksnog su karaktera. Prikazuju geu, floru i faunu Makedonije i tako su koncipirane da su principi evolucije i moderne sistematike primijenjeni u svim sadržajima. Osim toga, primjena novih, suvremenih metoda izlaganja kao i originalne tehnike izrade umjetnog dekorativnog materijala (listova, cvjetova i drugih biotičkih i abiotičkih elemenata) omogućuju ekološko prikazivanje biotopa, biocenoza i najkarakterističnijih predstavnika flore i faune s područja Makedonije i Balkana. Za svaku grupu organizama date su njihove osnovne biološke karakteristike: anatomija, morfologija, razmnožavanje, evolucija, zoogeografska rasprostranjenost i dr. Stalne izložbe našeg muzeja izvanredan su izvor znanja, mjesto gdje se mogu ponavljati i utvrđivati sadržaji obrađivani tijekom obrazovnog procesa i nastave u osnovnim, srednjim, višim i visokim stupnjevima obrazovanja, mjesto bogato izuzetnim nastavno-oglednim sredstvima i mjesto gdje se uz tradicionalne i najčešće uvode i mnoge nove didaktičke forme rada s učenicima i drugom publikom. U tom pogledu, nastavnici i profesori osnovnih i srednjih škola stalne izložbe koriste i kao izvor tema kojima dopunjuju i proširuju metode jedinice i cjeline nastavnog plana i programa, a i kao ogledno sredstvo u nastavi. Osim toga, može se reći da su sadržaji naših stalnih izložbi u velikoj mjeri prilagođeni nastavnim programima obrazov-

nih ustanova. Jednako su namijenjene učenicima koji stječu svoja prva znanja iz upoznavanja prirode i biologije i onima koji izučavaju specijalne discipline biologije (historijsku geologiju – paleontologiju, botaniku, zoologiju, biogeografiju, ekologiju, zaštitu čovjekove okoline i dr.) ili su pak zainteresirani za tehnike i metode prepariranja materijala žive i nežive prirode, zaštite muzejskih i školskih zbirki i za upoznavanje s načinima kolekcioniranja zoološkog i botaničkog materijala. Budući da su postavljene na uzornoj stručnoj i znanstvenoj razini, izložbe uveliko pomažu studentima biologije, šumarstva, agronomije i drugih prirodnih znanosti. U svojim programima rada Muzej je oduvijek planirao i priređenje specijalnih, tematskih izložbi. To su uglavnom bile gostujuće izložbe iz drugih naših prirodnjačkih muzeja, na odgovarajući način prilagođivane potrebama i prostoru našeg Muzeja.

Njihovi naslovi: **Porijeklo čovjeka, Ekologija u akciji, Charles Darwin, Kukci i čovjek** i dr. ukazuju da su svojom problematikom bile više namijenjene srednjoškolskoj i studentskoj omladini, a manje učenicima osnovnih škola. Svojom visokom stručno-znanstvenom razinom tematske su izložbe pridonijele unapređenju odgojno-obrazovnog procesa i k tome – što je za Muzej posebno značajno – bile razlogom veće posjete izložbama u zimskim mjesecima, kada je uobičajeno posjeta muzeju slabija.

Cjelokupni Program rada Muzeja, posebice segment koji obuhvaća odgojno-obrazovni rad, u uskoj je vezi s potrebama obrazovnog procesa. Tome pridonose neposredni kontakti Muzeja sa školama i kontinuirana suradnja koja se već dugi niz godina odvija na toj relaciji. Kao posrednici i koordinatori suradnje sa školama javljaju se nadležne institucije koje prate i planiraju nastavne programe i planove škola i

Samoupravne interesne zajednice kao finansijeri programa. Mišljenja smo da bi ove institucije trebale pokazati više inicijative i svog neposrednog doprinosa jačanju suradnje Muzeja sa školama i neposrednom uključivanju muzeja u nastavne programe i planove osnovnog i srednjeg-usmjerenog obrazovanja.

Prirodonaučeni muzej Makedonije njeguje prisnu suradnju s velikim brojem osnovnih i srednjih škola, uglavnom sa šireg područja grada. Najčešći oblik rada s učenicima su organizirane grupne posjete muzejskim postavima uz stručno vodstvo i organiziranje predavanja uz prikazivanje kratkometražnih filmova i dija pozitiviva. Teme predavanja su iz prirodnih znanosti, ponajprije biologije i njenih disciplina: paleontologije, evolucije, botanike, zoologije, ekologije, zaštitarstva i dr. Među temama su: **Fosilna fauna Makedonije (Pikermijska fauna), Karakteristike flore Makedonije, Endemiti i relikti, Entomofauna Makedonije i njene karakteristične vrste, Živi svijet Ohridskog jezera, Ribe Makedonije** i dr. Osim toga, u muzeju se drže praktikumi za prepariranje kukaca, za izradu dermoplastičnih preparata, za izradu herbarija, o tehnikama i principima izlaganja u prirodnjačkim muzejima i dr. Ovim aktivnostima pogoduju uvjeti koje muzejski prostori pružaju, ponajprije prostrana sala za predavanja sa 80 sjedišta i aparatura za projekcije. Muzej je neposredno uključen u realizaciju nastavnog programa srednjih škola (biološko-biotehničkog usmjerenja) time što se u okvirima proizvodne nastave učenicima od I. do IV. razreda organiziraju seminari na određene nastavne i slobodne teme.

Osim toga, zainteresirani učenici obavljaju u Muzeju ferijalnu praksu, uključujući se u neposredne radne procese. Naša iskustva govore da postoji živ interes učenika, nastavnika i školskih pedagoga za razvijanje suradnje i za kontakte s muzejem, no pretpostavljamo da bi zainteresiranost nastavnika i profesora za predavanja i druge forme odgojno-obrazovnog rada u Muzeju bila još veća da postoje bolje objektivne mogućnosti za organizaciju posjete (prijevoz učenika, slobodno vrijeme za posjetu, pratnja i dr.).

Ukupnim brojem posjetilaca, uopće, možemo biti zadovoljni jer već nekoliko godina iznosi više od 100 000 posjetilaca. Taj broj je rezultat i sretne okolnosti što je Muzej lociran u neposrednoj blizini ZOO-vrta, tako da posjetioci ZOO-vrta istom ulaznicom imaju mogućnost posjetiti i Muzej, odnosno posjetioci Muzeja su i posjetioci ZOO-vrta.

Analizom strukture muzejske publike može se uočiti da većinu posjetilaca predstavljaju individualni posjetioci, odrasli i djeca, a zatim grupne posjete učenika, studenata i drugih. Tako je 1986. godine od ukupno 109.991 posjetilaca, 20.960 bilo u organiziranim grupama.

Da bi se broj posjetilaca Muzeju povećao ulažu se naponi i na planu propagandne djelatnosti – javnost se obavještava o stalnim i povremenim izložbama u Muzeju putem javnih glasila (štampa, radio i televizija), a tome su pridodani turistički informatori, vlastite propagandne vitrine, vodiči kroz stalne izložbe, razglednice, pozivnice i dr. Škole se pak redovito pozivaju na suradnju cirkularnim pismima i neposrednim kontaktima.

Muzejski je kustos-pedagog, koji radi na izvršavanju poslova pedagoga i vodiča kroz izložbe odgovoran za organizaciju odgojno-obrazovnog rada. On je stručno lice, diplomirani biolog, koji se bavi pedagogijom jer to zahtijeva radno mjesto.

Odgojno-obrazovnom radu u našem Muzeju pridaje se veliko značenje što je rezultiralo i solidnim rezultatima. Postoje, međutim načini da se ta djelatnost osuvremeni i unaprijedi u pogledu organizacije grupnih posjeta članova radnih kolektiva, pripadnika JNA i djece predškolskog uzrasta.

ABSTRACT

Exhibitions and educational activities in the Natural History Museum of Macedonia in Skopje

Emilija Stojkovska

The Natural History Museum of Macedonia presents a new permanent display of the soil, flora and fauna of Macedonia. The concept of the display and the manner of presentation are adapted to the educational process, i.e. the subject matter of the exhibitions enable the revision or extension of the school curriculum. The basic biological characteristics are given for every specimen of plant or animal, and some biotypes are presented in dioramas.

The museum has established a very good cooperation with primary and secondary schools and the Faculty of Science. Beside the guided tours, various other activities are organized in the museum: specialized lectures, film and slide projections, workshops on preparation of insects, on how to make a herbarium, in techniques and principles of display in natural history museums etc. The museum has all the necessary conditions for the realization of such programs, i.e. a hall and equipment for lectures and projections, adequate space and facilities for workshops, and a museum educator who organizes and executes the programs.

Oblici pedagoškog rada u Zavičajnome muzeju u Svetozarevu

Milutin Kojić
Zavičajni muzej Svetozarevo,
Svetozarevo

Primljeno: 17. 11. 1987.

Kada je Odlukom Saveta za prosvetu i kulturu Opštine Svetozarevo 1954. god. osnovan Zavičajni muzej, u obzir je uzeta činjenica da muzej predstavlja važan oblik svesti o značaju istorijske i kulturne prošlosti zavičaja. U proteklom tom periodu – 33 godine – muzejski su radnici, osnivači, Skupština opštine i Samoupravna interesna zajednica kulture učinili velike napore da Muzej, uz stalno kadrovske jačanje, izraste u ustanovu kompleksnog tipa koja neguje naučnoistraživački rad realizovan dugoročnim i srednjoročnim projektima uz angažovanje spoljnih saradnika iz drugih muzeja ili specijalizovanih ustanova.

Prvi značajni rezultati ostvareni su arheološkim iskopavanjima. U Drenovcu pokraj Paraćina 1968. god. pronađena je neolitska plastika značajne naučne i kulturne vrednosti, pa je u okviru izložbi **Umetnost na tlu Jugoslavije** i **Neolit na tlu Srbije** predstavljala našu zemlju u više evropskih zemalja. Godine 1981. u saradnji sa Srpskom akademijom nauka u Beogradu i Regionalnom zajednicom nauke u Kragujevcu započeta su dva značajna projekta – **Starčevačka kultura u Srednjem Pomoravlju** i **Praistorijske gradine u Srednjem Pomoravlju**. U saradnji sa Centrom za arheološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu, 1985. god. započeto je istraživanje srednjovekovne Župe Belice i proučavanje njenih političkih, društvenih i privrednih odlika u razdoblju između VII. i XV. veka.

Dugogodišnja su istraživanja rezultirala formiranjem veoma bogate arheološke, istorijske, etnološke i umetničke zbirke u Zavičajnome muzeju.

Arheološka zbirka obuhvata predmete iz neolita – mladeg kamenog doba od 5500. do 3100. g. pr. n. e. – starčevačke i vinčanske kulturne grupe, iz eneolita – bakarnog doba od 3100. do 2200. g. pr. n. e. – bubanjsko-humske, badenske i kostolačke kulturne grupe; iz bronzanog doba – od 2100. do 1700. g. pr. n. e. – bubanjsko-humske III i vinčkovačke kulturne grupe; iz razvijenog bronzanog doba – od 1700. do 1250. g. pr. n. e. – vatinke i paraćinske kulturne grupe, iz prelaznog perioda od 1250. do 800. g. pr. n. e. – kulture polja sa urnama; iz gvozdenog doba – od 800. do I. veka pr. n. e. – kada se formiraju starobalkanski narodi Iliri, Tračani